

رامتین مونیق

بعد از تشدید تحریم‌های ایالات متحده علیه ایران در پی خروج این کشور از برجام،بحران هم‌در اقتصاد ایران تا مرز تجربه رشد منفی اقتصادی شدت گرفت و از آن زمان تاکنون دولت‌ها موفق به کنترل تورم افسار گسیخته نشده‌اند؛ سفره مردم هر روز در حال کوچک‌تر شدن است و چند سالی نیز واژه ناترازی، که به اعتقاد برخی از کارشناسان واژه‌ای برای سرپوش گذاشتن روی ربا منفی و رشک‌سنگی است، وارد ادبیات اقتصادی ایران شده که نمونه بارز و قابل لمس آن ناترازی در انرژی است.

پس از انتخاب مجدد ترامپ باز هم نگرانی‌ها در باره بحران‌های اقتصادی ایران به‌دلیل سیاست‌های خارجی او شدت گرفته است اما علاوه بر ترامپ خطر فعالسازی مکانیسم ماشه یا سنپ‌بک نیز وجود دارد. گفتنی است، مکانیسم ماشه یا سنپ‌بک به سازوکاری اشار دارد که به اعضای امضاکننده بر جام اجازه می‌دهد در صورت ادعای نقض تعهدات از سوی ایران، تحریم‌های بین‌المللی سازمان ملل را که پیش از برجام علیه ایران اعمال شده بودند، به‌سرعت بازگردانند. ایران سازوکار در بندهای ۲۶ و ۳۷ برجام و قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت گنجانده‌شده است و به دلیل ویژگی‌های خاص خود،از جمله غیر قابل وتو بودن، به‌عنوان ابزاری از قدرتمند برای فشار بر ایران شناخته می‌شود.

به‌هشدار بسیاری از کارشناسان، فعالسازی مکانیسم ماشه می‌تواند فشار تحریم‌ها را دوچندان کند و به یک جنگ تمام‌عیار اقتصادی علیه ایران تبدیل شود.

افزایش تحریم‌ها، انسداد دارایی‌ها و توقف تجارت خارجی

فعال شدن مکانیسم ماشه می‌تواند تبعات گسترده‌ای در حوزه‌های اقتصادی، سیاسی، دیپلماتیک و امنیتی برای ایران به همراه داشته باشد. بازگشت تحریم‌های سازمان ملل، که شامل قطعنامه تحریمی مصوب بین سال‌های ۲۰۰۶ تا ۲۰۱۰ است، در وهله اول می‌تواند منجر به کاهش صادرات نفت ایران شود زیرا تحریم‌های نفتی، محدودیت‌های بیمه و کشتیرانی بازمی‌گردند. سپس منجر به مسدود شدن دارایی‌های ایران می‌شود به‌صورتی که دارایی‌های ایران در بانک‌های خارجی مسدود شده و نقل و انتقال مالی بین‌المللی با محدودیت‌های شدید مواجه می‌شود. همچنین محدودیت‌های بانکی و تجاری می‌تواند روند تجارت خارج‌جی ایران را مختل کند.

ایران از طریق دیپلماتسی فعال و همکاری با ژانرس

وحید ششاقی شهری در گفت وگو با «توسعه ایرانی»: بدیهی است فعالسازی مکانیسم ماشه دست اقتصاد جهانی را برای تشدید تحریم‌های اقتصادی ایران باز می‌کند. به عبارت دیگر بهانه برای جهان غرب ایجاد خواهد شد تا حلقه تحریم‌های اقتصادی کشور را تنگ‌تر کند

«شقاقی شهری» با اشاره به تنگ‌تر شدن حلقه تحریم‌های اقتصادی ایران با «سنپ‌بک»:

اقتصاد رانتی و شبه دولتی تبعات مکانیسم ماشه را تشدید می‌کند

بین‌المللی انرژی اتمی تلاش کرده است از فعال‌سازی مکانیسم ماشه جلوگیری کند. عباس عراقچی، وزیر امور خارجه، تأکید کرده‌است که همکاری ایران با ژانرس متوقف نشده‌و از طریق شورای عالی امنیت ملی مدیریت می‌شود. در همین راستا روز گذشته روند مذاکرات با کشورهای اروپایی در استانبول آغاز شد. همچنین، ایران با ایزنی با کشورهای چین، روسیه و حتی اروپایی‌س که کاهش تنش‌ها و حفظ بستر حقوقی برجام دارد. با این حال، افزایش تنش‌های نظامی و سیاسی، به‌ویژه پس از حملات به تأسیسات هسته‌ای ایران، این تلاش‌ها را با چالش مواجه کرده‌است.

اما در سال‌های اخیر، به‌ویژه پس از خروج آمریکا از برجام در سال ۲۰۱۸ و کاهش تعهدات هسته‌ای ایران در پاسخ به تحریم‌های یک‌جانبه، کشورهای اروپایی (فرانسه، بریتانیا و آلمان) بارها تهدید به فعال‌سازی این مکانیسم کرده‌اند. به‌ویژه، تصمیم ایران در سال ۲۰۲۵ برای تعلیق همکاری‌های داوطلبانه با ژانرس بین‌المللی انرژی اتمی درواکنش به حملات نظامی اسرائیل و آمریکا به تأسیسات هسته‌ای، خطر فعال‌سازی سنپ‌بک را افزایش داده‌است. تا تاریخ ۱۴ جولای ۲۰۲۵، هیچ قطعنامه‌ای برای راجع رسمی پرونده ایران به شورای امنیت صادر نشده است. با این حال، گزارش‌هایی از تهدید کشورهای اروپایی، به‌ویژه تروئیکا اروپا، برای فعال‌سازی سنپ‌بک وجود دارد. ششایعاتی مبنی بر ارسال نامه‌ای از سوی آلمان به شورای امنیت در ژوئیه ۲۰۲۵ منتشر شده‌بود که بعداً توسط وزارت خارجه ایران تکذیب شد. با این وجود، تحلیلگران هشدار می‌دهند که در صورت تداوم وضعیت فعلی و عدم پیشرفت در مذاکرات، احتمال فعال‌سازی این مکانیسم در ماه‌های منتهی به اکتبر ۲۰۲۵ افزایش می‌یابد.

تحریم‌ها باز گردد، فروش نفت به صفر نزدیک می‌شود

اما اکنون هم که این مکانیسم فعال نشده است، می‌توان سیگنال‌های رابا ر اقتصاد کشور دید و

می‌کند که نتیجه آن افزایش تورم، افزایش بهای دلار، کاهش ارزش پول ملی، رکود اقتصادی، سقوط بورس و ورشکستگی بنگاه‌های کوچک و متوسط، یا به زیر ظرفیت رفتن تولید آن‌هاست. ازسوی دیگر، تعدیل نیروی کار، روندافزایش بیکاری، کاهش سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی که همراه با ممنوعیت مبادلات بانکی، پولی، بین‌المللی و مسدود شدن احتمالی بخش دیگری از دارایی خارجی ایران است، اقتصاد کشور را بیش از پیش شکننده‌تر و در معرض فروپاشی قرار می‌دهد و توان دفاعی ایران را تضعیف می‌کند.

اما با این حالی که بسیاری از کارشناسان خبره نسبت به تبعات بازگشت این تحریم‌ها هشدار می‌دهند، باز عده‌ای هستند که به تأثیر نپذیرفتن اقتصاد ایران از این تحریم‌ها اصرار دارند. در این گزارش‌ر به روند کنونی اقتصاد ایران و تأثیر فعالسازی مکانیسم ماشه پرداخته شده‌است.

نو ک قله یخ بحران هانمایان شده
یک اقتصاددان در گفت‌وگو با «توسعه ایرانی»، درباره وضعیت کنونی اقتصاد ایران عنوان کرد: ظهور و آغاز عالم بحران‌های اقتصاد ایران ریشه در حداقل ۲۰ سال سیاست‌های غلط اقتصادی دارد و حاصل ۳۱ سال اخیر نیست.

وحید ششاقی شهری افزود: تحریم‌های اقتصادی پایدار و پیوسته در کنار قیمت‌گذاری‌های دستوری و مداخلات نپادهای غیرمربط در صحنه اقتصادی کشور و کنار گذاشتن بخش خصوصی واقعی از صحنه اقتصادی و گذار از یک اقتصاد بد دولتی به یک اقتصاد فاجعه‌بار شبه‌دولتی، موجب شده نو ک قله یخ بحران‌ها نمایان شود و چنانچه اصلاحات اساسی اقتصادی و سیاسی رخ ندهد، شرایط سخت‌تر خواهد شد! او تصریح کرد: متأسفانه فضای رانتی،

یک اقتصاددان: رقابت‌پذیری اقتصاد ملی در کنار بهبود محیط کسب و کار و مقررات زدایی گسترده می‌تواند فضای اقتصادی کشور را برای حضور بخش خصوصی باز کند تا حداقل کشور نفیس بکشد. بدون حضور بخش خصوصی، بحران‌های کشور حل نخواهد شد که هیچ، بدتر نیز خواهد شد و اقتصاد رانتی، نفتی و شبه‌دولتی به بحران هاشدت می‌دهد

غیر رقابتی و غیر شفاف اقتصادی موجب شد یوپولیسیم و توهمات برخی مدیران تشدید شود و طی سال‌های اخیر رانته‌های کلان ارزی نصب یک گروه اقلیت شد و با وجود عمیق‌تر شدن فساد، حتی برخی وزرا که در مسیر اصلاحات قدم گذاشتند، استیضاح شده و کنار گذاشته شدند و فضای غبار آلود همچنان با شدت ادامه دارد.

این استاد دانشگاه در باره تأثیر دیدگاه‌های حاکم بر اقتصاد، اظهار کرد: سوءمحاسبات، توهم و تحلیل‌های خیالی و به دور از واقعیات برخی مدیران موجب شد بحران‌ها کم‌اهمیت جلوه‌دهد و اما اکنون کشور گرفتار وسر نوشت یک ملت گرفتار بحران‌های آب و فرونشست زمین و برق و گاز و یمنزین شده و چندین بحران نیز پیش روی کشور است و لی هنوز نشانه‌ای از تصمیمات سخت و تغییرات بنیادین در حکمرانی اقتصادی کشور مشاهده نمی‌شود.

به اعتقاد او، هیچ نشانه‌ای از واگذاری اقتصاد به بخش خصوصی مشاهده نمی‌شود و مدیران پایه‌سن گذاشته دولتی به مدیریت‌های شبه‌دولتی‌ها کوچ کرده‌اند و فاجعه در حال تشدیداست.

باز تر شدن دست غرب با مکانیسم ماشه
ششاقی شهری درباره تأثیر فعالسازی مکانیسم ماشه بر اقتصاد کشور، توضیح داد: بدیهی است فعالسازی مکانیسم ماشه دست اقتصاد جهانی را برای تشدید تحریم‌های اقتصادی و بهانه‌سرای حملات نظامی و اقتصادی به ایران باز تر خواهد کرد و به عبارت دیگر بهانه برای جهان غرب ایجاد خواهد شد تا حلقه تحریم‌های اقتصادی کشور را تنگ‌تر کند.

او ادامه داد: معتمد بخشی از وضعیت موجود اقتصاد ایران حاصل تحریم‌های اقتصادی است که با مکانیسم ماشه تشدید خواهد شد. با این حال باید بپذیریم حکمرانی اقتصادی کشور بیمار است و بدون تغییرات شگرف در نحوه اداره اقتصاد، شرایط ایران روز به روز بدتر خواهد شد.

این تحلیلگر مسائل اقتصادی در باره‌هاکل‌های مقابل‌ه با تبعات فعالسرای مکانیسم ماشه بر اقتصاد ایران، تأکید کرد: رقابت‌پذیری اقتصاد ملی در کنار بهبود محیط کسب و کار و مقررات زدایی گسترده می‌تواند فضای اقتصادی کشور را برای حضور بخش خصوصی باز کند تا حداقل کشور نفیس بکشد.

ششاقی شهری خاطر نشان کرد: بدون حضور بخش خصوصی، بحران‌های کشور حل نخواهد شد که هیچ، بدتر نیز خواهد شد و اقتصاد رانتی، نفتی و شبه‌دولتی به بحران هاشدت می‌دهد

باکاش ۱۷۰۴ و ۱۲ درصدی، بیشترین میزان کاهش را در این صنعت تجربه کردند. علت اصلی این افت را می‌توان در تعطیلی موقت بورس کالا به دلیل جنگ تحمیلی و محدودیت در معاملات فیزیکی، خلاصه کرد. به طوری که کتپر ۸۷ درصد از فروش کنسانتره بورس کالایی خود را از دست داده دید. کچاد نیز ۴۷ درصد فروش کنسانتره آهن خود را توانست در این بستر معامله کند. همچنین، تقاضا و قرار دادهای سنگ آهن در بورس کالا به ترتیب ۲۶ و ۲۴ درصد افت کرد. با وجود رشد فروش صادراتی، وابستگی این صنعت به بازار داخلی تأثیر منفی قابل توجهی بر عملکرد آن داشته‌است.

صنعت مواد و محصولات شیمیایی نیز با کاهش ۲۳ درصدی فروش مواجه شد. شرکت‌های شش‌پدیس، زاگرس، شارا ک و جم بیشترین کاهش را تجربه کردند. در پتروشیمی پردیس، فروش داخلی اوره کشاورزی به صفر رسید و فروش صادراتی اوره گر انوال و آمونیاک به ترتیب ۲۱ و ۶۰ درصد کاهش یافت. کاهش ۱۷ درصدی نرخ جهانی اوره، افت تقاضا در بازارهای هند، اتیوپی و آمریکا لاتین و محدودیت‌های ناشی از جنگ تحمیلی از عوامل اصلی این کاهش بودند.

کارشناسان معتقدند که عوامل جهانی مانند ازان ران فروشی محصولات چینی، کاهش تقاضای جهانی و نوسانات قیمت کالاها، همراه با چالش‌های داخلی نظیر جنگ تحمیلی، محدودیت‌های انرژی و سیاست‌های اقتصادی، فشار مضاعفی بر صنایع بورسی وارد کرده‌است.

محصولاتی مانند برنج و گندم، راتفریبی حساب کنید به قیمت اتلاف میلیارد ها دهمتر مکعب آب تمام شده‌است.

واقعیت این است که سیاست خود کفایی، اگر با در کدقیق از منابع و ظرفیت‌های اقلیمی همراه نباشد، تنها شکست می‌خورد، بلکه با خود فاجعه هدر رفت آب را به بار می‌آورد. تجربه‌ی آرال نشان داد که توسعه کشاورزی در تضاد با واقعیت اقلیم، به قیمت نابودی یک زیست‌بوم تمام می‌شود. در ایران نیز نشانه‌های این بحران از خشک شدن دریاچه ارومیه تا زاینده‌رود، از نابودی تالاب‌ها تا فرونشست زمین در دشت‌های حاصلخیز سال‌هاست نمایان شده است. این وضعیت یک شبهه شکل نگرفته با این حال، تا همین چند ماه اخیر، دولت همچنان از خود کفایی می‌گفت، بدون اینکه پاسخ‌دهد این هدف چگونه فر ااست در کشوری تحقق یابد که دیگر حتی توان تأمین آب شرب برخی شهرهایش ندارند.

خبر اقتصادی

وزیر نیرو: بد مصرف‌ها به زودی باید هزینه گزافی بپردازند

وزیر نیرو گفت: بد مصرف‌ها به زودی هزینه گزافی باید بپردازند که حتی برای متمکن‌ها هم باز رنده خواهد بود. به گزارش آب ایلنا، عباس علی‌آبادی اظهار کرد: در گام اول مدیریت مصرف آب از مسیر تعرفه برآورد می‌کنیم کسانی که بیش از الگو مصرف آب دارند، هزینه‌های واقعی را بپردازند که خود به شدت بازدارنده‌است.

رئیس اتاق بازرگانی ایران عنوان کرد: لزوم بازنگری و تقویت بسته حمایت از صنایع

رئیس اتاق ایران گفت: مطالعات انجام‌شده نشان می‌دهد که بسته حمایتی از صنایع، با برخی ابهامات و نواقص همراه است و نیاز به بازنگری و تقویت دارد. به گزارش مهر، صمد حسن زاده تأکید کرد: هدف از پیشنهاد‌های اتاق بازرگانی آن است که واحدهای تولیدی بتوانند در این دوره بسیار سخت که کشور با مشکلاتی مانند تحریم و جنگ مواجه‌است، همچنان به فعالیت خود ادامه دهند، تولید را متوقف نکنند و اشتغال موجود را حفظ کنند. بنابراین ضروری است که دولت تعهدات بیشتری را در نظر بگیرد.

رئیس اتاق اصناف خبر داد: قطع سهمیه آرد ۱۳۵ نانوا یی در تهران به دلیل گرانی فروش

رئیس اتاق اصناف تهران اعلام کرد: تاکنون سهمیه آرد ۱۳۵ نانوا یی در تهران به دلیل گرانی فروش قطع شده است. حمیدرضا رستگار در گفت وگو با ایلنا، با اشاره به لزوم اصلاح قیمت نان در تهران، گفت: بهتر است قیمت نان به جای افزایش، را داسازی و بار آن را به مستقیم‌ها به مردم داده شود تا دست سودجویان از این بارین قطع شود و تخلفات به حداقل برسد.

نحوه خرید و فروش مسکن تغییر کرد: گسترش تهاتر ملک با ارز، خودرو و طلا
نایب رئیس اول اتحادیه املاک با اشاره به گسترش تهاتر در بازار مسکن، گفت: تهاتر صرفاً محدود به «ملک با ملک» نیست، بلکه ملک با خودرو، طلا، دلار، زمین یا پولیان نیز معاوضه می‌شود و در این میان، خودرو به دلیل نقدشوندگی بالاتر، سهم بیشتری در این معاملات دارد. به گزارش مهر، داوود بیگی زئاد افزود: انجام چنین معاملاتی نه از منظر قانونی پذیرفته‌است و نه امکان‌رصد مالی آن‌ها از طریق شبکه بانکی کشور وجود دارد. از این رو، چنانچه یکی از طرفین قرارداد با مشکلی مواجه شود، امکان ثبت شکایت رسمی نیز از بین می‌رود.

وزیر کار: مشکل اصلی واگذاری‌ها، قیمت‌گذاری کمتر از ارزش واقعی است

وزیر تعاون، عنوان کرد: یکی از مهم‌ترین مشکلات در زمینه واگذاری شرکت‌ها، قیمت‌گذاری کمتر از ارزش واقعی است که ناشی از مدیریت و تکالیف غیر تجاری تحمیل شده به آن‌هاست. به گزارش مهر، احمد مهدی‌ری در نشست بررسی جایگاه شرکت سرمایه‌گذاری دارویی تأمین (تپیکو) در صنعت دارو، توضیح داد: تغییرات گسترده مدیریتی با هر تغییر دولت و همچنین تکالیفی که به شرکت‌ها برای انجام مأموریت‌های غیر اقتصادی داده می‌شود، باعث شده این شرکت‌ها توانان در ارزش واقعی خود را در بازار نشان دهند. ازسوی دیگر، هر گونه فروش با اعتراض نهادهای نظارتی مواجه می‌شود و این فرایند را پیچیده می‌کند.

مدیر عامل بنیاد ملی گندم کاران بیان کرد: کشوروزان به دلیل نیاز به نقدینگی و عدم پرداخت مطالباتشان و نیز افزایش قیمت جویشی از محصولات

راه بازار نهادهای دامی عرضه می‌کنند. به گزارش مهر، علی‌قلی ایمانی، گفت: در حال حاضر افزایش نرخ جو در بازار به هر کیلو گرم ۲۵ هزار تومان، سبب شده تا گندم با قیمت ۱۸ تا ۱۸ هزار تومان در بازار به شکل نقدی به فروش برسد. او همچنین اعلام کرد: تاکنون ۳۳ درصد پول گنده‌های تحویلی پرداخت شده و همچنان ۶۷ درصد مطالبات گندم کاران کشور از سوی دولت پرداخت نشده‌است.

عضو انجمن صنفی نیروگاه‌های ایران: ناترازی برق به ۲۰ هزار مگاوات رسیده است

عضو انجمن صنفی نیروگاه‌های ایران گفت: ناترازی برق نسبت به تقاضا به ۲۰ هزار مگاوات رسیده که مهمترین علت ناترازی یکی رشد صنعت و بخش زیادی مصرف مشترکین و همچنین استفاده غیر مجاز از برق برای استخراج رمزارز، بخشی نیز مربوط به کاهش منابع آب کشور و در نتیجه از مدار خارج شدن نیروگاه‌های برقایی است. به گزارش ایلنا، آرش هاشمیان ادامه داد: باید در نظر داشته باشیم سال آینده قطع مصرف بیشتر می‌شود زیرا رشد صنعت و رشد شهرهایشتر می‌شود، سالانه ۱۰ درصد مصرف افزایش می‌یابد اما برای تأمین پایدار نیاز نگاه صنعت برق بیشتر به داخل بوده است چون در کشورهای اطراف این فضا وجود ندارد که به‌صورت پایدار و مداوم برق به ما تحویل دهند.

یک مقام صنفی: بدهی ۱۲۰۰ میلیارد تومانی ۲ خودرو ساز به مراکز اسقاط

رئیس انجمن مراکز اسقاط خودروهای فرسوده ایران با اشاره به بدهی ۱۲۰۰ میلیارد تومانی ۲ خودرو ساز به مراکز اسقاط گفت: آمار اسقاط خودروهای فرسوده از ابتدای سال ۱۴۰۴ تاکنون، حداقل ۶۰ هزار دستگاه کاهش پیدا کرده‌است. به گزارش تسنیم، محمود مهدی‌ی شریف افزود: بیشترین بدهی خودرو سازان به مراکز اسقاط خودروهای فرسوده مربوط به شرکت خودرو سازی سایپا با بیش از ۷۰۰۰ میلیارد تومان و شرکت کرمان موتور با بیش از ۵۰۰ میلیارد تومان است.

صنایع کلیدی بازار در خردادماه ۱۴۰۴ شاهد کاهش فروش بی‌سابقه‌ای بودند. از توقف فروش صادراتی فولاد مبارک تا صفر شدن فروش قطعات ایران خودرو، عوامل داخلی و جهانی دست به‌دست هم داده‌اند تا بازار سرمایه را به زانو درآورند.

به گزارش اقتصاد آنلاین، گزارش‌های اخیر از بازار سرمایه ایران

گفت و گو

عضو هیات نمایندگان اتاق بازرگانی:

ایران با خشکسالی حتی به خودکفایی نسبی هم نمی‌رسد

عضو هیأت نمایندگان اتاق بازرگانی تهران با اشاره به خشکسالی گسترده و فرسایش منابع آبی کشور، عنوان کرد: ایران حتی به خودکفایی نسبی هم نمی‌رسد. هم‌اکنون وابستگی به واردات در بسیاری از حوزه‌ها بسیار بالاست. جو، حدود ۵۰ درصد وارداتی است. در دانه‌های روغنی، وابستگی به بالای ۹۰ درصد می‌رسد و حتی در سدیم نیز کشور به دلیل کاهش بارندگی نیازمند واردات شده‌است.

داوود رنگی در گفت وگو با تجارت‌نیوز، افزود: این وابستگی در حال افزایش است. خشکسالی از یک سو و ناکارآمدی مدیریتی ازسوی دیگر، شرایط کشاورزان را به شدت بحرانی کرده‌است. کشاورز در این کشور برای تأمین آب، کود و بذربه مشکل می‌خورد. در دی و بهمن که تولید کود شیمیایی باید فعال باشد به خاطر قطع گاز و برق کارخانه تعطیل می‌شوند.

او عملکرد وزارت جهاد کشاورزی را در مدیریت بازار نهاده‌ها فوق العاده ضعیف توصیف کرد و توضیح داد: این وزار نخانه حتی توان پیش‌بینی میزان تولید یک محصول را ندارد. همین است که در یک بازه که کمبود و در بازه دیگر مازاد دارد. نوسانات مرغ، گوشت و تخم مرغ هم ریشه در همین بی‌برنامگی دارد.

این عضو اتاق بازرگانی خاطر نشان کرد: اگر این روند ادامه یابد، آینده ایران به شدت به واردات مواد غذایی گره می‌خورد. این وابستگی در شرایطی که ایران با فشارهای تحریمی و نوسانات ارزی مواجه‌است، می‌تواند امنیت غذایی کشور را از درون متلاشی کند.

بنابه این گزارش، در روز‌هایی که بحران آب و خشکسالی به بحرانی ملی در ایران تبدیل